

SJEMENARSTVO I SORTE KRUMPIRA

I. BUTURAC

HZPC d.o.o.

Proizvodnja domaćeg deklariranog sjemena oscilira i smanjuje se kao što se smanjuje i udio u ukupnoj količini deklariranog sjemena. U 2000/01 godini udio u ukupnoj potrošnji deklariranog sjemena iznosio je oko 24.5%, u 2002/03 god. 34%, a u 2003/04 svega 15.5%. U istom razdoblju uvoz sjemena iznosio je po godinama 10,126 t; 6,753 t i 10,183 t. Godišnja potrošnja ukupno deklariranog sjemena (domaće + uvoz) u istom razdoblju bila je: 13,421 t; 10,260 t i 12,060 t. U domaćoj proizvodnji u 2003/04. zastupljeno je ukupno 14 kultivara od kojih su najzastupljeniji bili stari i još uvijek znatno rašireni kultivari Dessire i Jaerla, a od novijih kultivara Monalisa, Adora, Laura i Agria. U odnosu na 2000/2001. najveća promjena u domaćoj proizvodnji je kod kultivara Dessire čija je proizvodnja smanjena na račun većeg udjela novih kultivara. Količina uvezenog sjemena kultivara Dessire kreće se u navedenom razdoblju oko 3,200 do 3,700 t. U 2003/04. god. uvezeno je 37 novih kultivara od kojih su najviše zastupljeni slijedeći: Dessire (3750 t) i Jaerla (1968 t), zatim Cleopatra (812 t), Adora (708t), Monalisa (709 t), Kondor (638 t), Liseta (269 t), Red Scarlet (124 t), Marabel (120 t), Concurent (85 t), Agria (71 t), Amorosa (68 t), Agata (68 t) Kuroda (66 t), Laura (62 t), Arinda (62 t), Couragge (57 t), Maris Bard (45 t), Marine (42 t), Fabula (34 t), Arkula (34 t), Impala (27 t), Primura (27 t) te ostali u količini manjoj od jednog kamiona (Aida, Almera, Arnova, Artemis, Bartina, Bimonda, Berber, Carrera, Frisia, Kenebec, Latona, Mondial i Raja). Mi više nemamo vlastitog osnovnog sjemenarstva i domaća proizvodnja osniva se na umnažanju uvezenog osnovnog sjemena (elite) u C1 (nekadašnji original ili A) i C2 (stari naziv I-SR ili B). Najkvalitetnija područja za proizvodnju sjemena u nas su brdskoplaninska područja Gorskog Kotara, Žumberka i Like. Ravničarska područja imaju veći infekcijski pritisak od brdskoplaninskih kao i veće probleme sa sekundarnim rastom i ranim prekidanjem dormantnosti gomolja. Za konkurentnost našeg sjemenarstva treba osigurati adekvatne (izolirane) i dovoljne površine za četverogodišnji plodored kao i optimalnu agrotehniku (zaštitu i gnojidbu) kako bi se povećali kakvoća i urodi sa sadašnjih 20 - 25 t na urode i kakvoću s kojima ćemo biti konkurentni uvezenom sjemenu. Nužna je i investicija u mehanizaciju u proizvodnji i u doradi. Postojeća akumulacija nije dovoljna za potrebna ulaganja u unapređenje proizvodnje. Unatoč pomoći u vidu regresa proizvedena količina domaćeg sjemena opada i očito su nužna i druga povoljna kreditna sredstva ukoliko želimo spasiti i zadržati domaću proizvodnju. Novi način trženja putem supermarketa sigurno će smanjiti broj kultivara u ponudi što u konačnici nije poželjno, a naročito ukoliko će se trženje svesti na nekoliko kultivara. Supermarketi će težiti kultivarima univerzalne namjene i time suziti izbor ponude

kulinarske raznolikosti što za zemlju s turističkom orijentacijom i raznolikom gastronomskom ponudom nije prihvatljivo. Stoga kao potrošači ustrajmo na zahtjevu označivanja imena i namjene kultivara (npr. salatni, univerzalni za pečenje i kuhanje, za pomfrit, za pire i krumpirna tijesta i sl.). U protivnom jesti ćemo i dalje samo "krumpir".

Ključne riječi: krumpir, sjeme, proizvodnja, tržište, uvoz

CULTIVARS AND SEED PRODUCTION OF POTATO

I. BUTURAC

HZPC d.o.o.

Production of native certificated seed is oscillating and it is lower and lower like it is in total production of certificated seed. In year 2000/01 amount in total consumption of certificated seed was about 24,5%, in year 2002/03 it was 34% and in year 2003/04 only 15,5%. In the same time import of seed by years was 10,126 t; 6,753 t i 10,183 t. In the same time, total year consumption of certificated seed was 13,421 t; 10,260 t i 12,060 t. In native production in year 2003/04 there was 14 cultivars and the most represented were old but still significantly spread cultivars Dessire and Jaerla, and from new ones Monalisa, Adora, Laura and Agria. In relation to 2000/01 the biggest change in domestic production was with cultivar Dessire whose production was smaller in behalf of new cultivars. Amount of imported seed of cultivar Dessire in this period was about 3,200 - 3,700 t. In year 2003/04 37 new cultivars were imported, and the most represented were: Dessire (3750 t) and Jaerla (1968 t) then, Cleopatra (812 t), Adora (708t), Monalisa (709 t), Kondor (638 t), Liseta (269 t), Red Scarlet (124 t), Marabel (120 t), Concurent (85 t), Agria (71 t), Amorosa (68 t), Agata (68 t) Kuroda (66 t), Laura (62 t), Arinda (62 t), Couragge (57 t), Maris Bard (45 t), Marine (42 t), Fabula (34 t), Arkula (34 t), Impala (27 t), Primura (27 t) and others in small amount (Aida, Almera, Arnova, Artemis, Bartina, Bimonda, Berber, Carrera, Frisia, Kenebec, Latona, Mondial and Raja). We don't have our own basic seed and our production is based on reproduction of imported basic seed in C₁ and C₂. The best parts of Croatia for potato seed production are Gorski Kotar, Žumberak and Lika, because they don't have problems with infections and secondary growth. For our own potato seed production we have to ensure adequate agricultural area, optimal soil management and mechanization in production and conditioning, because we have to increase quality and yields. In spite of help through stimulation amount of produced seed is declining and we obviously need some favourable loans if we want to save our seed production. New way of selling trough supermarkets will decrease number of cultivars what isn't good in finality. Supermarkets will tend to have cultivars with universal culinary purpose what is bad for our tourism and gastronomic culture. So we have to insist that names and purpose of cultivars are marked (e.g. for salad, for chips etc). In contrary we will eat only "potato".

Key words: potato, seed, production, market, import